

ರೈತರ ತಳಿಗಳ ಮತ್ತು ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆ

ಐ. ಎಸ್. ಕಟಗೇರಿ ಮತ್ತು ಬಿ. ಎನ್. ಮೋಟಗಿ

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ, ವಿಜಯಪುರ - 586 101

☎: 9448822266

ಮಿಂಚಂಚೆ: iskatageri@uasd.in

ಬೆಳೆಗಳ ತಳಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಅನ್ವೇಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಕೇವಲ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ರೈತ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಪಾಲೂ ಇದೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಮನ್ನಣೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆ ಅವಶ್ಯ.

ನಮ್ಮ ದೇಶ ಕೃಷಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದು, ಶೇ. 60 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಜೀವನ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಕಸುಬುಗಳನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿದಷ್ಟು, ದೇಶದ ಏಳಿಗೆ ಮತ್ತು ರೈತರ ಭವಿಷ್ಯ ಆಶಾದಾಯಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಎರಡು ಅಂಶಗಳು ಮುಖ್ಯ-ಅವುಗಳೆಂದರೆ, ಹೆಚ್ಚು ಕೃಷಿ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ವಿಸ್ತರಣೆ ಮಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಬೆಳೆಗಳ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು. ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ಇದುವರೆಗಿನ ಪ್ರಗತಿಗೆ ವಿವಿಧ ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿರುವ ಹೊಸ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಿತ ತಳಿಗಳು ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿವೆ. ಇವುಗಳ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆಯಲ್ಲದೇ, ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಆಹಾರ ಪೂರೈಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಇಂತಹ ಹೊಸ ತಳಿಗಳು ಇಳುವರಿ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾಗಿದ್ದರೆ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಥವಾ ನಾಟಿ ತಳಿಗಳು ಇತರ ಗುಣಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ, ರೋಗ ಮತ್ತು ಕೀಟಗಳಿಗೆ ನಿರೋಧಕ ಶಕ್ತಿ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ, ಉತ್ತಮ ಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಶೇಷ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ವಿಶೇಷ ಗುಣಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಇಳುವರಿ ಕೊಡುವ ಹೊಸ ತಳಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ, ಈ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ತಳಿಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು, ಹೊಸ ತಳಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯ. ಈ ಹೊಸ ತಳಿಗಳು ಸಹ ಸಸ್ಯ ತಳಿ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಹೊಸ ತಳಿಗಳ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ತಳಿಗಳ ಬಳಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ, ಕ್ರಮೇಣ ನಾಡ ತಳಿಗಳು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಇದರಿಂದ, ಸಸ್ಯ ತಳಿಗಳ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಕ್ಷೀಣಿಸುವುದು. ಇದು ಮಾನವ ಕುಲಕ್ಕೆ ಬಹಳ ನಷ್ಟ ಹಾಗೂ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಕೂಡ. ಈ ನಷ್ಟವನ್ನು ತಡೆಯುವುದು ರೈತರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಸಸ್ಯ ತಳಿ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಸುಭದ್ರತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಸ್ಯ ತಳಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ರೈತರ ಮತ್ತು ತಳಿವರ್ಧಕರ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮತ್ತು ನವೀನ ಸಸ್ಯ ತಳಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಸೂಕ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು 2001ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸಸ್ಯ ತಳಿ ರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ರೈತರ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು (PPV & FRA) ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿತು. 2001

ಲೋಕಸಭೆ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕೃತಗೊಂಡ The PPV & FR Act [The Protection of Plant Varieties and Farmers Rights Act] ಅಧಿನಿಯಮದಡಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತವು ರೈತರ ಹಕ್ಕು ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿಯೇ ತನ್ನದೇ ಆದ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಸಹಕಾರ ಇಲಾಖೆ, ಕೃಷಿ ಮಂತ್ರಾಲಯವು ನವೆಂಬರ್ 11, 2005 ರಂದು ಸಸ್ಯ ತಳಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ರೈತರ ಹಕ್ಕುಗಳ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಸಚಿವಾಲಯದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಾಹಕರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಅಧಿಸೂಚನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ 15 ಸದಸ್ಯರುತ್ತಾರೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನಾಮನಿರ್ದೇಶನಗೊಂಡ ಎಂಟು ಪದ ನಿಮಿತ್ತ ಸದಸ್ಯರು ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳಿಂದ ನಾಮನಿರ್ದೇಶನಗೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ತಲಾ ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರು ರಾಷ್ಟ್ರ/ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ರೈತ ಸಂಘ/ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ, ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ, ರಾಷ್ಟ್ರ/ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಮಹಿಳಾ ಸಂಘದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿದ್ದು, ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರಬೇಕು. ಇಬ್ಬರು ಸದಸ್ಯರನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ನೇಮಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೊಸ ಸಸ್ಯ ತಳಿಗಳ ರಕ್ಷಣಾ ಒಕ್ಕೂಟ (UPOV-Union for the Protection of New Varieties of Plants) ನಿಯಮಗಳ ಅನುಸಾರ, ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ರೈತರ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ತಳಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಕರ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಕಾಪಾಡಲಾಗುವುದು. ಭಾರತ ದೇಶದಲ್ಲಿ "Sui Generis" ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೈತರ ಹಕ್ಕುಗಳು, ಸಮುದಾಯದ ಹಕ್ಕುಗಳು, ತಳಿವರ್ಧಕರ ಹಕ್ಕುಗಳು, ಸಂಶೋಧಕರ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಸಸ್ಯ ತಳಿ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ರೈತರ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕಾಯಿದೆ 2001 ರ ಧೈಯೋದ್ದೇಶಗಳು: ಪಾರಂಪರಿಕ ದೇಸಿ ಸಸ್ಯ ತಳಿಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ರೈತರ ಮತ್ತು ಸಸ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಹೊಸ ತಳಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಸೂಕ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು. ದೇಸಿ ಸಸ್ಯ ತಳಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಹೊಸ ಸಸ್ಯ ತಳಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ರೈತರು ನೀಡುವ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವರ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಕ್ಷಿಪ್ರಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಯಾದ ಸಸ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಹಕ್ಕು ರಕ್ಷಣೆ, ಹೊಸ ತಳಿಗಳ ಸಂಶೋಧನೆ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು. ದೇಶದಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಬೀಜ ಹಾಗೂ ಸಸಿಗಳು ದೊರೆಯಲು ಬೀಜೋದ್ಯಮದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಹಕರಿಸುವುದು. ಈ ಕಾಯ್ದೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹಕ್ಕುಗಳು ಹೀಗಿವೆ, ಸಸ್ಯ ತಳಿ ರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ರೈತರ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ವಯ ತಳಿ ವರ್ಧಕರ, ಸಂಶೋಧಕರ ಮತ್ತು ರೈತರ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ರೈತರ ಹಕ್ಕುಗಳು : ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ತಳಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ರೈತರು ಸಾಕಷ್ಟು ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದ್ದರೂ, ಈ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ತಳಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಆಸ್ತಿ ಎಂದು ಯಾವತ್ತೂ ಭಾವಿಸಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೋ, ಅದಕ್ಕಷ್ಟೇ ಅವರು ಮಾಲೀಕರು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ತಳಿಯ ಮಾಲೀಕತ್ವದ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ಭಾವನೆಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ತಳಿಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ವತ್ತಾಗಿ ದೇಶದ ಹೊರಗೆ ಹಾಗೂ ಒಳಗೆ ಈ ತಳಿಗಳನ್ನು ಇತರ ರೈತರು ಉಚಿತವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಸುಲಭವಾಗಿದೆ.

ಸಸ್ಯ ತಳಿ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ರೈತರ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕಾಯ್ದೆಯ ಅನ್ವಯ, ರೈತರು ತಮ್ಮ ತಳಿಗಳನ್ನು ನೋಂದಣಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ತಳಿ ಮಾಲೀಕತ್ವದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಸಸ್ಯ ತಳಿಗಳ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜದ ಮೇಲೆ ರೈತನಿಗಿರುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರೈತರ ಹಕ್ಕುಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಸಸ್ಯ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು, ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ರೈತರಿಗಿರುವ ಪರಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ರೈತರ ಹಕ್ಕುಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿವೆ. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ತಳಿಗಳ ಬೀಜದ ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ಇವುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿರುವ ಆಧುನಿಕ ತಳಿಗಳ ಬೀಜದ ಮೇಲೆ ರೈತರಿಗೆ ಹಕ್ಕಿದೆ. ಸಸ್ಯ ತಳಿ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ರೈತರ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕಾಯ್ದೆಯು ಸಸ್ಯ ತಳಿಗಳ ಮೇಲಿನ ರೈತರ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ರೈತರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ.

ಪ್ರತಿ ರೈತನನ್ನು ತಳಿ ಸಂಶೋಧಕರೆಂದೇ ಈ ಕಾಯ್ದೆಯು ಗುರುತಿಸಿ, ತಳಿ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲಾ ಹಕ್ಕು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ರೈತರಿಗೆ ನೀಡಿದೆ. ಅದರಂತೆ ಹೊಸ ತಳಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ರೈತರು ತಳಿ ಸಂಶೋಧನೆಯಂತೆಯೇ ಆ ತಳಿಗಳನ್ನು

ನೋಂದಾಯಿಸಬಹುದು ಹಾಗೂ ಆ ತಳಿಗಳಿಗೆ ಕಾನೂನಿನ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಇತರೆ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲಿರುವ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ರೈತರೇ ಕಂಡುಹಿಡಿದ ಅಥವಾ ರೂಢಿಗತ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಹಜ ತಳಿಗಳನ್ನು (ನಾಟ ತಳಿಗಳು/ ದೇಸಿ ತಳಿಗಳು) ಸಹ ಈ ಅಧಿನಿಯಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನೋಂದಣಿ ಮಾಡಬಹುದು. ಈ ರೀತಿ ನೋಂದಣಿ ಮಾಡಿಸಲು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೂಡಬಹುದಾದ ಯಾವುದೇ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳಿಗೆ ರೈತರು ಯಾವುದೇ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಪಾವತಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ರೈತ ಈ ಅಧಿನಿಯಮದಡಿಯಲ್ಲಿ ನೋಂದಣಿಯಾಗಿರುವ ಯಾವುದೇ ತಳಿಯನ್ನು ಸ್ವಂತ ಬಳಕೆಗಾಗಿ, ಸ್ವಂತ ಕೃಷಿಗಾಗಿ ಬಳಸುವ, ಇತರರಿಗೆ ಹಂಚುವ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ಬಂದ ಫಸಲನ್ನು ಮಾರಾಟಮಾಡುವ ಹಕ್ಕು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಬ್ರಾಂಡ್‌ಗಾಗಿ ನೋಂದಾವಣಿಯಾಗುವ ಬೀಜಗಳನ್ನು ವಾಣಿಜ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಹಕ್ಕು ರೈತರಿಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ದೇಸಿ ಸಸ್ಯ ತಳಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕಾಡುಜಾತಿ ಸಸ್ಯ ತಳಿಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವ ರೈತರನ್ನು/ ರೈತ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಪುರಸ್ಕರಿಸುವ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಈ ಕಾಯ್ದೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಕಾಯಿದೆಯ ಸೆಕ್ಷನ್ 39 (2) ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ತಳಿಗಳು ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಮಟ್ಟದ ಇಳುವರಿ ಕೊಡದಿದ್ದಲ್ಲಿ, ರೈತರು ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ದಾವೆ ಹೂಡುವ ಹಕ್ಕನ್ನೂ ಸಹ ರೈತರಿಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ತಳಿಗಳ ನೋಂದಣಿ: ರೈತರ ತಳಿಗಳ ಮೇಲೆ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಭೌದ್ಧಿಕ ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕನ್ನು ಪಡೆಯಲು ತಳಿ ನೋಂದಣಿ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ: ತಳಿ ನೋಂದಣಿ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ, ಸಸ್ಯ ತಳಿ ವಿಜ್ಞಾನಿಯು ಭೌದ್ಧಿಕ ಆಸ್ತಿ ಹಕ್ಕನ್ನು ಸಸ್ಯ ತಳಿಯ ಮೇಲೆ ಪಡೆಯುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ತಳಿಯ ಮಾಲೀಕತ್ವ ಪಡೆಯಲು ಭೌದ್ಧಿಕ ಆಸ್ತಿ ಹಕ್ಕುಗಳೇ ಮೂಲಾಧಾರ. ಕಾಯಿದೆಯು ರೈತರನ್ನು ತಳಿ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುವುದಲ್ಲದೇ ಸಸ್ಯ ತಳಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರು ನೀಡಿರುವ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಪುರಸ್ಕರಿಸುವ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ಅಂದರೆ ರೈತರು ಸಸ್ಯ ತಳಿಯ ಮೇಲೆ ಮಾಲೀಕತ್ವ ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹರು ಎಂದು ಕಾಯಿದೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ರೈತ ತಳಿಗಳ ಮೇಲೆ ಒಡತನ ಅಥವಾ ಮಾಲೀಕತ್ವ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ. ರೈತರ ಹಲವು ತಳಿಗಳು ಅವುಗಳ ಒಂದು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ವಿಶೇಷ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ವಿಶೇಷ ಗುಣಗಳಿರುವ ತಳಿಗಳು ತಳಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಅಮೂಲ್ಯ ಬೆಲೆ ಪಡೆಯುವ ಅವಕಾಶ ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ವಿಶೇಷ ಗುಣಗಳಿರುವ ಇಂತಹ ತಳಿಗಳನ್ನು ತಳಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ಹೊಸ ತಳಿಯ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜದ ಮಾರಾಟದಿಂದ ಬರುವ ಲಾಭವನ್ನು ರೈತರಲ್ಲಿ ಹಂಚುವುದಕ್ಕೆ ಕಾಯಿದೆಯಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ, ರೈತರು ಇಂತಹ ವಿಶೇಷ ತಳಿಗಳ ಮೂಲಕ ಹೊಸ ತಳಿಗಳ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಮಾಲೀಕತ್ವ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ರೈತರ ತಳಿಗಳನ್ನು ನೋಂದಾಯಿಸಲು ಅಥವಾ ನೋಂದಣಿ ನವೀಕರಣಕ್ಕೆ ರೈತರು ಯಾವುದೇ

ರೀತಿಯ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಪಾವತಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ರೈತ ತಳಿಗಳನ್ನು ನೋಂದಣಿ ಮಾಡಿಸಲು ರೈತರು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಖರ್ಚು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ತಳಿ ನೋಂದಣಿ ಕ್ರಿಯೆ ಬಹಳ ಸರಳವಾಗಿದ್ದು, ರೈತರು ತಳಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತಮಗೆ ತಿಳಿದಿರುವಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದರೆ ಸಾಕು. ನೋಂದಣಿ ಕ್ರಿಯೆ ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ. ತಳಿಯ ನೋಂದಣಿ ನವೀಕರಣಕ್ಕೂ ಸಹ ರೈತರು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಶುಲ್ಕ ಪಾವತಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ರೈತರ ತಳಿಗಳ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯನ್ನು ವಾಣಿಜ್ಯಕರಣಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತು ಅದರ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಅವಕಾಶ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶ: ರೈತರ ತಳಿಗಳ ನೋಂದಣಿ ಮೂಲಕ ರೈತರಿಗೆ ತಳಿಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾಲೀಕತ್ವ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ನಂತರ ನೋಂದಾಯಿಸಿದ ತಳಿಯ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಬೀಜ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಸಂಪೂರ್ಣ ಹಕ್ಕು ರೈತನಿಗೆ ಅಥವಾ ರೈತ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಹಲವಾರು ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರ ತಳಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿ ಅವುಗಳ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಇಂತಹ ತಳಿಗಳ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆ ಬಹಳ ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ತಳಿಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾಲೀಕತ್ವ ಪಡೆದು ರೈತರು ಆ ತಳಿಗಳ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅಥವಾ ಮಾಡಿಸುವುದರಿಂದ ಬಹಳ ಲಾಭ ಪಡೆಯಬಹುದು. ರೈತರ ತಳಿಗಳನ್ನು ಇತರರು ಬಳಸಿ, ಅದರಿಂದ ಲಾಭ ಪಡೆಯುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ರೈತರ ತಳಿಗಳ ನೋಂದಣಿ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ರೈತರ ತಳಿಗಳನ್ನು ಹೊರದೇಶದವರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅದರ ಲಾಭ ಪಡೆದ ನಿದರ್ಶನಗಳಿವೆ. ಈ ರೀತಿ ಬೇರೆ ದೇಶದವರು ನಮ್ಮ ರೈತರ ತಳಿಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾಲೀಕತ್ವ ಹೊಂದುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ಇರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ರೈತರ ತಳಿಗಳನ್ನು ನೋಂದಣಿ ಮಾಡಿದಾಗ ಈ ತಳಿಗಳ ಮಾಹಿತಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಸ್ಯ ತಳಿಗಳ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್‌ನಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದಾಖಲಾತಿಯಿಂದ ಬೇರೆ ದೇಶದವರು ನಮ್ಮ ರೈತ ತಳಿಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾಲೀಕತ್ವ ಪಡೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬಹುದು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅನಧಿಕೃತ ತಳಿ ಮಾಲೀಕತ್ವ ಪಡೆದರೆ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ದಾಖಲೆಗಳ ಮಾಹಿತಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅನಧಿಕೃತವಾಗಿ ಪಡೆದಿರುವ ತಳಿ ಮಾಲೀಕತ್ವದ ಹಕ್ಕನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ನೋಂದಣಿ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ : ತಳಿ ನೋಂದಣಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ನಂತರ, ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್‌ನವರು ನಿಗದಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಿಯ ಮುದ್ರೆಯೊಂದಿಗೆ ನೋಂದಣಿದಾರರಿಗೆ ನೋಂದಣಿ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. 2018 ಮಾರ್ಚ್ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ಒಟ್ಟು 3441 ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ 1532 ರೈತರ ತಳಿಗಳು ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿವೆ.

ಪ್ರಾಧಿಕಾರದಿಂದ ಪುರಸ್ಕಾರ ಪಡೆದವರು

Plant Genome Savior Community (PGSC) Award:

ಕಮೋತಗಿರಿ ನಂದಿವೇರಿಮಠ ಸೇವಾ (ಕೆಎನ್‌ಎಸ್) ಫೌಂಡೇಶನ್, ಗದಗ (2009-10)

ಸಿದ್ಧಾರೂಡ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಕರ ಬಳಗ, ಗುಂಡೇನಟ್ಟಿ, ಖಾನಾಪೂರ ತಾಲೂಕು, ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆ (2012-13)

ತಾಲೂಕಾ ಕುಣಬಿ ಸಮಾಜ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಘ, ಜೋಯಿಡಾ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ (2014-15)

Plant Genome Savior Farmer Reward:

ಶ್ರೀ ಪೂರ್ಣಾನಂದ ವೆಂಕಟೇಶ ಭಟ್, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ (2012); ಶ್ರೀ ಆಂಜನೇಯ, 2013; ಶ್ರೀ ಮೃತ್ಯುನ್ಮೇಷ್, ಶ್ರೀರಾಮಪೂರ, ಮೈಸೂರು 2015.

Plant Genome Savior Farmer Recognition:

ಸ್ವಾತಿ ಸಮುದಾಯ ಬೀಜ ಬ್ಯಾಂಕು ತಿಪಟೂರು ಜಿ: ತುಮಕೂರು (2007-08); ಶ್ರೀ ಶಂಕರ ಲಂಗಾಟಿ, ಬೆಳಗಾವಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಸಯ್ಯದ ಗಣಿ ಖಾನ, ಮಂಡ್ಯ (2012); ಶ್ರೀ ಎಮ್. ರಾಜಣ್ಣ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಶಂಕರಗುರು ಎಮ್. ಕೆ. (2014); ಶ್ರೀ ಪಿ. ಎಸ್. ಸಿದ್ದೇಶ್ವರ ರಡ್ಡಿ, ಚಳ್ಳಕೇರಿ, ಜಿ: ಚಿತ್ರದುರ್ಗ (2010)

ತಳಿ ನೋಂದಣಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ: ರೈತರು ಅಥವಾ ರೈತ ಸಮುದಾಯದವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ದೇಶಿ ತಳಿಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಬೀಜಗಳ/ ಸಸಿಗಳ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಜೋಪಾನವಾಗಿ ತೆಗೆದಿರಿಸಿ. ತಳಿ ನೋಂದಣಿಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಸ್ಯ ತಳಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಕಾಯಿದೆ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಿಳಾಸ ಅಥವಾ ಅಂತರ್ಜಾಲವನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ. ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಮೂರನೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಮೇ 2017 ರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕೇಂದ್ರವು 5 ರಾಜ್ಯಗಳು (ಕರ್ನಾಟಕ, ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ, ತೆಲಂಗಾಣ, ಕೇರಳ ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡು) ಹಾಗೂ ಎರಡು ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳು (ಪಾಂಡಿಚೇರಿ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷದ್ವೀಪ) ಇದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೇ ತಳಿ ನೋಂದಣಿಗಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಸಹಾಯವನ್ನು ಕೋರಬಹುದು.

The Deputy Registrar

PPV&FRA, UAHS, Shivamogga, Abbalagere Post, Shivamogga-577 204, Karnataka

ಮಿಂಚಂಚೆ: ssoparamesh@gmail.com

The Registrar

Protection of Plant Varieties and Farmers Rights Authority (PPV & FRA)

S-2, A Block, NASC Complex, Dev Prakash Shastri Marg, NEW DELHI – 110 012, ☎: 011-25840777, 25843808, ಫ್ಯಾಕ್ಸ್: 011-25840478,

ಮಿಂಚಂಚೆ: registrar-ffr-ppvfra-agri@nic.in

ಅಂತರ್ಜಾಲ ತಾಣ: www.plantauthority.gov.in

*****